

TULİYA
II

HALÛK PERK MÜZESİ'NDEN BRONZ BİR PYKSİS

Turgut H. Zeyrek*
Halûk Perk**

Burada sunulan incelemeye Halûk Perk Müzesi koleksiyonunda bulunan bir pyksis (Env. No. M2239) konu seçilmiştir. Eser müzeye satın alma yoluyla kazandırılmıştır. Eserin buluntu yeri ve durumu ile ilgili bilgiler yoktur¹. Bu da eseri değerlendirirken bazı soruların tartışmaya açık bırakılmasını gerektirmiştir. İncelememizde eserin yapım tekniği vurgulanmış, figürlerin isimlendirilmesine ve kompozisyonun tanımlanmasına da yer verilmiştir. Ancak sistemli kazı çalışmalarında ele geçen, ayrıca arkeoloji literatüründen bilinen benzer eserler buradaki araştırmaya konu eserin karşılaştırmalı değerlendirmesinin yapılması hususunda yetersiz kalmıştır.

1. Tanımı

Silindirik gövdeli, düz tabanlı bronz malzemeden döküm tekniğinde üretilmiş bir pyksistir (Res. 1-4, Çiz. 1-5; Ç 3,7 cm; Y 3,8 cm; Cidar K 0,1 cm). Tabanın dış yüzeyinin ortasında bulunan eş merkezli hafif kabartma halka bezek ve kenarda geniş bir bant oluşturan halkalar stilize kaide görünümündedir. Gövde yüzeyinde altta tek, üstte ise iki kazıma çizgi ile oluşturulmuş halkaların sınırladığı geniş bir bant oluşturulmuştur. Bu yüzeye beş adet figür betimlenmiştir. Figürler yüzeye oyularak işlenmiş, kazınan alan ise gümüş levha ile doldurulmuştur. Figürlerin giysi kıvrımları ve vücut detayları gümüş yüzeyinde ayrıntılı biçimde belirtilmiştir.

2. Durumu

Eski eser satıcıları bu incelemede değerlendirilen eseri yoğun korozyonlu ve parçalanmış bir haldeyken herhangi bir fiziki ve kimyasal müdahale yapmadan müzeye getirmiştir. Eserin konservasyonu müzenin kendi laboratuvarında gerçekleştirilmiştir.²

Ağız kenarı ve gövdenin tabana yakın bölümü tümüyle korozyonla erimiş ve eksiktir. Tabanın ¼ parçası iki yanda korozyon ve kırıklar nedeniyle yok olmuştur. Mevcut taban parçası ise kırık olup, gövdeden kopmuştur. Arkeoloji literatüründen bilinen benzer örneklerde görülen muhtemel kapak ise eksiktir.

* Doç. Dr. Turgut H. Zeyrek, zeyrekturgut@gmail.com

** Halûk Perk, Arkeolojik Eser Koleksiyoncuları Derneği Başkanı, hperk@mynet.com

1 Eski eser satıcıları eserin Konya kökenli olduğunu beyan etmiştir. Ancak, buluntu yeri ve durumu hakkında bilgiye ulaşamamıştır.

2 Eserin konservasyon çalışmaları Sayın Mehmet Ayrancı tarafından yapılmıştır. Bu vesileyle kendisine Halûk Perk Müzesi adına teşekkürü borç biliriz.

A BRONZE PYXIS FROM HALÛK PERK MUSEUM

Turgut H. Zeyrek*
Halûk Perk**

As the subject of this study, a pyxis (Inv. No. M2239) present in the collection of the Halûk Perk Museum is chosen. The artifact is acquired to the museum by purchasing. There is no information as to the findspot and the condition of the artifact¹. This fact necessarily requires some questions to be left open for discussion. In this study, the stress is laid on the production technique of the artifact while the denomination of the figures and the description of the composition are covered as well. However, artifacts found in the systematic excavations and similar artifacts known in the archaeology literature were found to be insufficient to perform a comparative evaluation of the artifact.

1. Description

It is a cylindrical body pyxis produced with the technique of casting from flat base bronze material (Figs.1-4, Illus. 1-5; D 3.7cm; H: 3.8cm; Skin Depth: 0.1cm). The concentric low relief circle ornament located in the centre of the external surface of the base and the circles composing a wide band on the sides are in the outlook of a stylized basis. On the surface of the body a wide band is composed and it is bounded by circles formed by two engraved lines on the top and one engraved line at the bottom. Five figures are portrayed on this surface. The figures are handled by carving on to the surface and the engraved area is filled with silver plaque. The crinkles on the cloths of the figures and the body details are emphasized in detail on the silver surface.

2. Condition

The artifact evaluated in this study was brought to the museum by sellers and was in an intensively corroded and fragmented situation without going under any physical or chemical intervention. The conservation of the artifact was carried out in the laboratory of the museum².

The edge of the mouth and the part of the body near to the base completely melted because of corrosion and they are missing. Due to corrosions and fractures on two sides, ¼ of the base disappeared. Existing piece of base is broken and detached from the body. Seen in the

* Associate Professor Dr. Turgut H. Zeyrek, zeyrekturgut@gmail.com

** Halûk Perk, Chairman of the Association of Archaeological Artifact Collectors. hperk@mynet.com

1 According to the sellers, the artifact has its origins from Konya. However there is no information as to the findspot and the condition of the artifact.

2 The conservation work of the artifact was carried out by Mehmet Ayrancı. We would like to show gratitude to him in the name of Halûk Perk Museum.

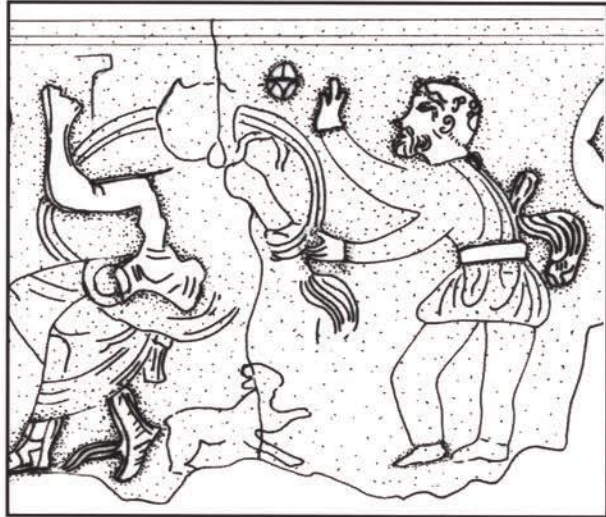
Res. 1- Pic.1

Res. 2- Pic.2

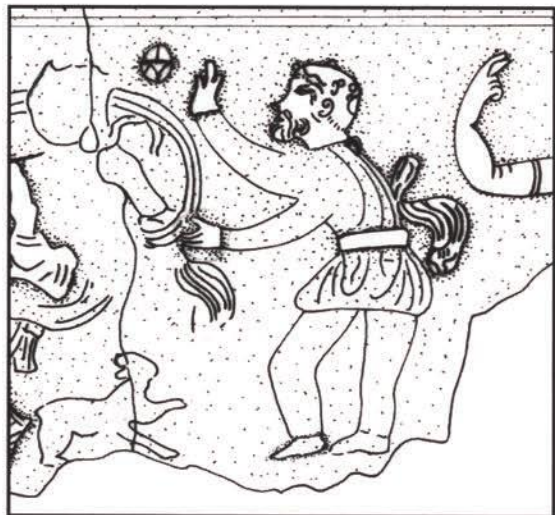
Çiz. 1-Illus. 1

Çiz. 2-Illus. 2

Res. 3- Pic.3

Çiz. 3-Illus. 3

3. Teknik

Eserin yapımında iki farklı maden kullanılmıştır: bronz ve gümüş. Bronz malzeme kabın esasını oluşturmaktadır ve tek kalıpta döküm tekniğinde üretilmiştir. Dış yüzeydeki halka bezekler kazıma çizgiler ile işlenmiştir. Bu çizgiler kabı çevreleyen figürlü geniş bir bandı sınırlamaktadır (Res. 1-4, Çiz. 1-5). Figürler kazıma çizgilerle oyulmuş, içerisi ise farklı bir maden –gümüş– ile doldurulmuştur. Dolayısıyla bronz zemin üzerine değerli ve farklı renkte başka bir maden yardımıyla oluşturulmuş bir bezeme tekniği söz konusudur. Pyksisin değinilen teknik özellikleri arkeoloji literatüründe Corinthium aes kavramı ile tanımlanan maden işçiliği ile yakın benzerlikleri işaret etmektedir.³

Bronz eserlerin üretiminde yüzeyde yapay siyah patına oluşturulması ve bunun üzerine farklı renkte değerli maden ile bezeme yapılması tekniği antik dönemden günümüze kadar yaygın biçimde uygulanmaktadır.⁴ Antik yazında da söz konusu teknik ve bu teknikte yapılmış gereçlere değinildiği, ayrıca bunların lüksün bir işareti olarak kabul edildiği bilgilerine yer verildiği görülmektedir.⁵ Ancak Corinthium aes kavramının bazen tek bir vazo, heykelcik, miğfer bazen de sahibinin beraberinde taşıyabileceği gereç ve figürinlerin geneli için kullanıldığı da bilinmektedir.⁶

Yazılı kaynaklarda Corinthium aes'in güzelliğinden sıkça söz edilmesine rağmen,⁷ maden üzerinde bu yapay kaplamanın nasıl oluşturulduğu hususu şimdiye kadar tespit edilememiştir. İncelememize konu pyksisin bezeme tekniğinin Corinthium aes olarak isimlendirilmesinde de bazı sorular mevcuttur. Corinthium aes tekniğinde karakteristik yapay siyah patına, normal yeşil veya kahverengi korozyon tabakası ile aynı değildir. Ancak müzeye yoğun korozyonlu durumda getirilen pyksisin üretildiği madenin yüzeyindeki aşınma, konservatörün korozyon ve toprak tabakasını almak için uyguladığı mekanik temizlik aşamasındaki fiziki müdahale kabın yüzeyinde herhangi bir yapay siyah patına kalıntısını çıplak gözle tespiti imkânsızlaştırmaktadır. Bunun için

similar artifacts in the archaeology literature, a possible lid is missing.

3. Technique

Two different metals are used in the production of the artifact: bronze and silver. The bronze material mainly composes the container and is produced by casting from a single block. The circle ornaments on the external surface are handled by engraved lines. These lines bound the wide band which is surrounding the container and has some figures on it. (Figs.1-4, Illus. 1). The figures are carved with engraved lines and the inside of these lines are filled with a different metal, with silver. Hence, an ornamentation technique, which is formed by the help of another metal of a different color and higher value, is in question. The mentioned technical characteristics of the pyxis show close similarities with the metalwork described by the concept of Corinthium aes in the archeology literature³.

During the production of bronze artifacts, the formation of artificial black patina on the surface and the technique of embellishment using a valuable metal of a different color on the patina have been a widely used technique from ancient times to present day⁴. In the ancient literature, the information of the technique in question and the materials produced by using this technique were mentioned and also these materials were accepted as a symbol of luxury⁵. However the concept of Corinthium aes is known to be used sometimes for a single vase, a statuette or a helmet and sometimes for the general of the materials and figurines carried by the owner⁶.

Despite the fact that the beauty of Corinthium aes is frequently mentioned in the written sources⁷, the matter of how the artificial covering is formed on the metal has not been ascertained up to now. The denomination of the ornamentation technique of the chosen pyxis as Corinthium aes brings about some questions. In the technique of Corinthium aes, characteristic artificial black patina is not the same as regular green or brown corrosion layer. However, the abrasion on the surface of the metal used in the production of the pyxis, which

³ Karş: Caley 1941: 689–761; Collier 1940: 19–21; Giumlia-Mair/Craddock 1990; Giumlia-Mair/Craddock 1993: 2–62; Jacobson/Weitzman 1992: 237-247; Mattusch 1991: 525–528; Murphy-O'Connor 1983: 80–93.

⁴ Karş: Allan 1979; Baer 1983; Bannister 1929; Cooney 1966: 43–48; Higgins 1974; 1980.

⁵ Athen. deipn. 128d, 199e, 236b; Cic. parad. 1, 13; rosc. 133; verr. 2, 83; Flor. 1, 32; Ov. met. 6, 416; Prop. 3, 5, 3; Plin. n. h. 34, 1, 6-8, 12, 94; 37, 12; Sen. brev. vit. 12, 2; Suet. aug. 70, 2; tib. 34, 1; Verg. georg. 2, 464.

⁶ Burada sunulan çalışmanın inceleme konusu dışında kaldığı için kavram ile ilgili tartışmalara yer verilmemiştir. Araştırmamızda corinthium aes kavramı maden işleme tekniğini tanımlayan karşılığı kabul edilmiştir. corinthium aes'in kavram sorununa A. R. Giumlia/Mair ve P. T. Craddock'un çalışmasında (bkz Giumlia-Mair/Craddock 1993: 5) kapsamlı biçimde yer verilmiştir.

⁷ Pl. ep. 3, 6, 1; Plin. n. h. 37, 149; Plut. mor. 5, 395b–c

³ Karş: Caley 1941: 689–761; Collier 1940: 19–21; Giumlia-Mair/Craddock 1990; Giumlia-Mair/Craddock 1993: 2–62; Jacobson/Weitzman 1992: 237-247; Mattusch 1991: 525–528; Murphy-O'Connor 1983: 80–93.

⁴ Karş: Allan 1979; Baer 1983; Bannister 1929; Cooney 1966: 43–48; Higgins 1974; 1980.

⁵ Athen. deipn. 128d, 199e, 236b; Cic. parad. 1, 13; rosc. 133; verr. 2, 83; Flor. 1, 32; Ov. met. 6, 416; Prop. 3, 5, 3; Plin. n. h. 34, 1, 6-8, 12, 94; 37, 12; Sen. brev. vit. 12, 2; Suet. aug. 70, 2; tib. 34, 1; Verg. georg. 2, 464.

⁶ The discussions about the concepts are left out because it is far from the subject of this study. In our study the concept of corinthium aes is accepted as a word for metal handling technique. The concept problem of corinthium aes is widely discussed in the work of A. R. Giumlia/Mair and P. T. Craddock (see Giumlia-Mair/Craddock 1993: 5).

⁷ Pl. ep. 3, 6, 1; Plin. n. h. 37, 149; Plut. mor. 5, 395b–c

laboratuar ortamında incelemeler yapılması gerekmektedir.

British Museum'dan bir grup bronz mürekkep kabını teknik açıdan incelememize konu pyksis ile karşılaştırmamız mümkündür. Roma dönemine (M.S. 1. yüzyıl?) tarihlenmek istenen bu eserler bronz döküm olup, dış yüzeylerinde figürlü sahnelere yer verilmiştir. Corinthium aes için karakteristik kabul edilen yapay siyah patına bunlarda belirgindir. Figürlü sahnedeki betimler için Halûk Perk Müzesi'nden pyksisteki gibi gümüş levhacıklar kullanılmıştır. Detaylar bunlarda da gümüş yüzeyine kazınarak işlenmiştir.⁸

4. Figürlü Sahne

4.1. Tanım

Altta ve üstte kazıma çizgiler ile sınırlı geniş bant biçimli bir yüzeyde beş insan bir hayvan betimi görülmektedir:

(1) Sahnenin sağına yönelmiş bir erkek betimidir. Sol omuz mantolu ve kısa giyimlidir. Sol bacak taşıyıcı olup, zemine tam basmaktadır. Sağ bacak geride, yere ayak parmak ucu ile dokunmaktadır. Sol kalça yukarıda, sağ aşağıdadır. Gövde sol kalçadan başlayıp, geriye doğru geniş bir yay biçiminde burkulmaktadır. Kollar önde ileriye uzanmakta, yukarı ve iki yana doğru açılmaktadır. Elleri ile bir nesne tutmakta, ancak tanımlanamamaktadır. Baş detayı belirsizdir. Manto kumaşı omuzdan sağ baldıra doğru kütleli biçimde inmektedir.

(2) Sahnenin sağına yönelmiş giyimli kadın betimidir. Belden aşağı kısmı tanımlanamamaktadır. Khiton yukarı doğru çekilmiş, bir kemer ile toplanmış ve aşağı bırakılmıştır. Bel bölgesindeki bu kumaş toması iki yana dalgalı biçimde açılmaktadır. Mantonun iki ucu göğüs altındaki ikinci kemer ile bağlanmış, uçlar iki yana doğru geniş yay kıvrımlı açılmaktadır. Mantonun üst kısmı geride dairesel kıvrım yapmış, rüzgârla dolmuş bir görünüm verilmiştir. Gövdenin üst kısmı ve baş tanımlanamamaktadır. Ancak giysi kıvrımları sağ omuzun açık olduğunu işaret etmek-

was brought to the museum in an intensively corroded situation, and the physical intervention during mechanical cleaning of the conservator in order to clean the corrosion and dirt layer make it impossible to see any artificial black patina trace on the surface of the container with naked eyes. To make it possible there is a need to examine the piece in a laboratory environment.

Res. 4- Pic.4

It is possible to compare a group of bronze ink container from British Museum (London-England) with the pyxis, the subject of this study, from a technical perspective. These artifacts, wanted to be dated to Roman period (1st Century A.D.?) are bronze cast and have figured scenes on their external surfaces. The artificial black patina, accepted as a characteristic for Corinthium aes, is more evident on these ones. For the imageries in the figured scenes, silver platelets are used just like on the pyxis from Halûk Perk Museum. On these artifacts the details are handled by engraving on to the silver surface, too.⁸

4. Figured Scenes

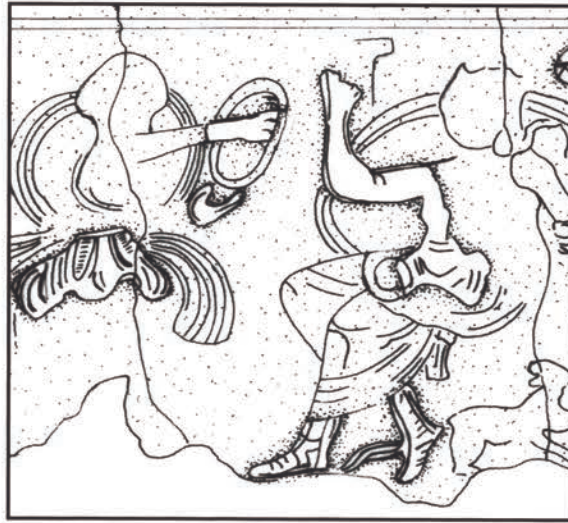
4.1 Description

On the surface, shaped like a wide band, bounded with engraved lines on the top and at the bottom, the imagery of five people and an animal can be seen:

(1) It is an imagery of a man heading towards the right side of the scene. His left shoulder is covered and he has short clothes. His left leg is the bearer of the body and fully steps on to the ground. The right leg is behind and touches the ground with toe tips. The left hip is up while the right one is down. From the left hip the body starts to twist towards

the back like a wide bow. The arms are ahead and reach for his front and open upwards both sides. He holds an object that cannot be described. The details of the head are ambiguous. The fabric of the mantel goes down in masses from the shoulder towards the right calf.

(2) It is an imagery of a woman heading towards the right side of the scene. The part of her body under her waist cannot be described. Khiton is pulled up, amassed with a belt and is let down. This roll of the fabric opens two sides in the shape of a wave. Two edges of the mantel are tied with a second belt under her breasts; the edges

Çiz. 4-Illus. 4

8 Karş: Giunlia-Mair/Craddock 1993: Res. 12-15.

8 Compare: Giunlia-Mair/Craddock 1993: Res. 12-15.

tedir. Sağ kol yukarıda ileriye uzanmakta, sol kol gözükmüyor, ancak el parmakları açık ve sol el ile tuttuğu yuvarlak bir nesneyi desteklemektedir.

(3) Sahnenin soluna yönelmiş bir kadın betimidir. Khiton ve manto giyimli olup, muhtemelen bir kaya üzerine oturmaktadır. Figürün sağ yarısı ve baş kısmına ait gümüş levha eksik olup, detaylar tanımlanamamaktadır. Bacaklar geniş kesimli giysi altından belirgindir. Sol üst bacak kalçadan itibaren sahnenin sol yönüne doğru öne açılmakta, dizden itibaren geniş açılı biçimde yere tam basmaktadır. Sağ üst bacak yana açılmakta, dizden geriye doğru açılı biçimde kıvrılmaktadır. Ayak, sol ayağın gerisinde parmak ucuyla yere basmaktadır. Çizmenin detayları belirtilmiştir. Sağ omuz önde üst kol ileride, ön kol dirsekten dik açıyla yukarı kalkmıştır. Sol omuz geride, kol yana açık ve aşağıdadır. Omuz ve kolların hareketi gövdenin üst bölümünün sol geriye doğru burkulduğunu işaret etmektedir. Mantosunun bir ucu sol koluna dolanmış, kumaş tomarı ise sol elinden aşağı inmektedir. Sol omuz üzerinden baş gerisine, buradan sağ dirsek gerisine kadar geniş dairesel kıvrım yapan mantonun diğer ucu sağ dirsek altından dizlerin üzerinde toplanmıştır. Manto geride rüzgârla dolmuş, uçuşan bir görünüm kazanmıştır.

(4) Sahnenin sağ yönüne hamle yapmış bir panterdir. Sağ arka bacağı ile kuvvet almış öne hamle yapar biçimde betimlenmiştir. Sağ ön ayağı yere tam basarken sol pençesi ileridedir. Baş boyun ekleninde geriye tam çevrilmiş, ağız açıktır.

(5) Sahnenin soluna yönelmiş kısa tunika giyimli bir erkek betimidir. Sağ bacak taşıyıcı olup, yere tam basmaktadır. Sol bacak ileride, dizden itibaren geriye doğru açılı kıvrım yapmaktadır. Gövde kalçadan itibaren sahnenin soluna burkulmaktadır. Tunika sol omzu ve kolu açıkta bırakmaktadır. Sol kol ileride önde oturan kadının (3) sol elini tutmaktadır. Sağ kol ise önde ve yana açıktır. Kalça nizasında uzun ve dolgun kuyruk dalgalı biçimde yukarı kalkmıştır. Baş sol profilden, kübik formlu, dolgun yüzlü, sakallıdır. Başında sarmaşık çelengi taşımaktadır.

(6) Sahnenin soluna yönelmiş giyimli bir kadın betimidir. Pyksisin bu bölümü kırık ve eksik olduğundan göğüsten yukarısı tanımlanabilmektedir. Kısa kollu khitonludur. Sağ omuz önde, kol omuzdan itibaren önde, dirsekten itibaren açılı biçimde yukarıdadır. Sol omuz geride, kol yanda, elinde tuttuğu çiçeği kolu içerisinde taşımaktadır.

4.2. Değerlendirme

İncelemeye konu bu sahneyi öncelikle kompozisyon açısından ele almak gerekir. Figürler sahne- de belirli bir kurala uygun biçimde sıralanmıştır. Merkezdeki figür (3) ön plana çıkarılmış, sol (1 ve 2) ve sağ (5 ve 6) yanda eşit sayıda yerleştirilen figür-

open in wide row curves. The top of the mantel curves circularly at the back and given an appearance like it is filled with wind. The top of the torso and the head cannot be described. But the curves of the cloth indicate that the right shoulder is naked. The right arm is up and reaches for the front, the left arm is not visible but the fingers are open and they support a round object held by the left hand.

(3) *It is an imagery of a woman heading towards the left side of the scene. Dressed with a khiton and mantel, she probably sits on a rock. The right side of the figure and the silver plate of the head are missing and the details cannot be described. The legs are evident under the wide cut cloth. The upper side of the left leg opens from the hip towards the left of the scene and from the knee it fully steps on the ground with a wide angle. The upper side of the right leg opens sideways and curves with an angle to the back from the knee. The foot steps on the ground on toe tips behind the left foot. The details of the boot are specified. The right shoulder is at the front and upper side of the arm is forward, and the lower side of the arm rises with a right angle from the elbow. The left shoulder is behind and the arm is open and down. The movements of the shoulders and arms show that the upper side of the torso twists towards left and behind. One edge of the mantel curls on her left arm and the roll of fabric goes down from her left hand. The other edge of the mantel, which curls over the left shoulder towards the back of the head and circularly continues to curl towards the behind of the right elbow, amasses on the knees under the right elbow. The mantel is filled with wind at the back and appears as it is flying.*

(4) *It is a panther making a move towards the right of the scene. It is described as it is moving forwards strengthened by its right hind leg. The left claw is ahead while the right foreleg fully steps on the ground. The head is fully turned back on the axis of the neck and the mouth is open.*

(5) *It is an imagery of a man in a short tunica heading towards the left of the scene. The right leg is the bearer of the body and fully steps on the ground. The left leg is ahead and curls backwards with an angle from the knee. From the hip, the torso twists towards the left of the scene. The tunica does not cover left shoulder and arm. The left arm is ahead holding the left hand of the woman (3) sitting before. The right arm is ahead and opens sideways. From left profile The head is cubic formed, chubby faced and whiskered. He has an ivy crown on his head.*

(6) *It is an imagery of a dressed woman heading towards the left of the scene. As this part of the pyxis is broken and missing only the bust can be described. She is in a short sleeved khiton. The right shoulder is ahead and the arm is ahead of it and it rises up from the elbow with an angle. The left shoulder is behind and the arm dangles, carrying the flower held in her arm.*

ler ortaya yönelmektedir. (1) ve (6) no.lu figürler ise sahnenin mekânsal sınırlarını belirlemiştir. Ancak burada öykücü bir anlatım söz konusu değildir.

Sahne yer alan (2), (5) ve (6) no.lu figürleri isimlendirmek mümkündür. Atkuyruklu ve başında sarmaşık çelenkli figür (5) bir Satyrdır. Elindeki tymbalon (veya tympanon, tamburin) ile kendinden geçmiş, dans eden kadın (2) bir Mainad, sol kolu içinde bir çiçek ile betimlenen kadın (6) ise Horalar'dan biridir. Kaya(?) üzerinde oturan kadının(3) ayakları altında görülen hayvan (4) bir panterdir. Buraya kadar tanımlanan figürler Dionysos kültü ile bağlantılıdır. Dionysos alaylarında yer alan bu figürler pyxis üzerinde Dionyziak bir kompozisyonu işaret etmektedir.

Sahnenin merkezinde yer alan figür (3) ayrıntılı biçimde irdelenememektedir. Kıyafeti bir kadın olduğunu kanıtlamaktadır. Arkeoloji literatüründe Dionysos'un feminin tipte, ayrıca panter ile birlikte betimlendiğini görmekteyiz. Ancak Satyr'in (5) bu figüre şehvetle yaklaşması, elinden tutması bu figürün Dionysos olamayacağını belgelemektedir. Satyr'in bu tip motifleri Aphrodite ile ilgili betimlerde yaygın biçimde görülmektedir. Fakat Aphrodite çıplak ayaklı betimlenmektedir. İncelenen sahnedeki figür ise çizmelidir.

British Museum'da bulunan ve M.S. 1.-2. yüzyıla tarihlenen gümüş situla üzerinde bir Hora'yı panter üzerinde görmekteyiz.⁹ Hora, sol profilden betimlenmiş panterin üzerine yarı uzanmış, sağ kolunu panterin boynuna dayamıştır. Mantosu burada da rüzgâr ile dolmuş, uçuşmaktadır. British Museum'dan bu eserde görülen motif, değerlendirmeye konu (3) no.lu figürün üç Hora'dan biri olabileceği fikrini vermektedir.

Sahneyi sol yanda sınırlayan figürün (1) hareket motifi Mainad'ın arkasında bir müzik aleti çaldığını işaret etmektedir. Vücuttaki burkulma kolların hareketi flüt üflediği kanaati verse de, burada flüt söz konusu değildir. Somut biçimde belgeyemesek de Dionysos alaylarında yer alan bir Silen'in kastagnet ile dans motifi işlenmiş olmalıdır.

4.3. Tarihlendirme

Bu çalışmaya konu pyxisi tarihlendirmeye yardımcı olacak kontekst buluntu yoktur. Kabin bronz zeminindeki korozyon ve gümüş levhacıkların dökülmesi figürlerin ikonografik açıdan incelenmesine imkân vermemiştir. Sistemli kazı çalışmalarında ele geçen tarihlenebilir eserler de buradaki araştırma-

4.2. Evaluation

Being the subject of the study, the scene should primarily be undertaken from a compositional view. The figures at the scene are ordered appropriately for a certain rule. The figure in the center (3) is taken foreground, on the left and (1 and 2) right side (5 and 6) the figures located equally in number head towards the center. The figures number (1) and (6) set the boundaries of the location of the scene. However there is not a narration present.

It is possible to name the figures (2), (5) and (6). The figure having ponytail and an ivy crown on his head is a Satyr. The woman who lost her self-control, dancing and holding the tymbalon (or tympanon, tamburine) is a Mainad and the woman holding a flower in her left arm is one of the Horas. The animal under the feet of the woman sitting on a rock (?) is a panther. The figures described are connected with Dionysos cult. These figures taking place in Dionysos parades show a Dionyziac composition on the pyxis.

The figure in the center of the scene cannot be explicated in detail. The clothes prove that it is a woman. In archaeology literature it is noted that Dionysos is in feminine type and portrayed with a panther. But the approach of Satyr in lust holding her hand proves that this figure cannot be Dionysos. These motives of Satyr are widely noted in the imageries about Aphrodite. But Aphrodite is bare feet while the figure in this scene wears a boot.

It is noted that a Hora is on a panther and is on a silver situla dated 1-2nd century A.D., which is present in British Museum⁹. Hora partially lies on the panther, which is portrayed from left profile, and leans her right arm against the neck of the panther. The mantel is again filled with wind, flying. This motive noted in this artifact from the British Museum gives the impression that the figure number (3) can be one of the three Horas.

The movement motive of the figure (1) bounding the scene on the left side shows that she plays a musical instrument behind the Mainad. Though the twists on the body and the movement of the arms give an impression that she plays the flute, it is out of question here. Although we cannot precisely prove, it should be a dance motive of a Silen with a kastagnet, in a Dionysos parade.

4.3 Dating

There is no context finding that would help dating the pyxis examined. The corrosion on the bronze base of the container and the disintegration of the silver platelets do not allow us to perform an iconographic

⁹ Casal 1990: 520-521, Kat. 86

⁹ Casal 1990: 520-521, Cat. 86

ya konu eserin karşılaştırmalı değerlendirmesinin yapılması hususunda yetersiz kalmıştır. Yukarıda örneklenen British Museum'dan mürekkep kapları ve Hora'nın betimlendiği situlanın bezeme teknikleri incelediğimiz pyksisin M.S. 1.-2. yüzyıl kökenli olduğunu işaret etmektedir.

examination of the figures. The dateable objects found in systematic diggings are also insufficient to perform a comparative evaluation of the artifact. The ornamentation techniques of the ink containers shown as examples from the British Museum and the situla having the Hora portrayed on it show that the pyxis we are examining has a 1-2nd century A.D. origin.

KAYNAKÇA/BIBLIOGRAPY

- Athen. deipn. C. B. Gulick. *Athenaeus, The Deipnosophists*. London 1927–1941.
- Cic. parad. J. Molager. *Cicéron. Les Paradoxes des Stoiciens*. Paris 1971.
- Cic. rosc. Cicéron. *Discours, II. S. Roscius*. Paris 1921.
- Cic. verr. Cicéron. *Discours, II, action contre Verres*. Paris 1922.
- Flor. P. Jal. *Florus, Eures*. Paris 1967.
- Ov. met. G. Lafaye. *Ovide. Les Métamorphoses*. Paris 1965.
- Pl. ep. A.–M. Guillemin. *Pline le Jeune. Letters*. Paris 1961.
- Plin. n. h. H. Rackham/W.H.S. Jones/D.E. Eichholz. *Pliny. Natural History*. London 1938–1962.
- Plut. mor. F. C. Babitt. *Plutarch. Moralia, 5*. London 1962.
- Prop. D. Paganelli. *Properce, Élégies*. Paris 1964.
- Sen. brev. vit. J.W. Bassore. *Seneca, Moral Essays, De Brevitate Vitae*. London 1932.
- Suet. aug. J.C. Rolfe. *Suetonius. The Lives of the Caesars*. London 1914.
- Verg. georg. W. Richter. *Vergil, Georgica*. München 1957.
- Allan 1979: J.W. Allan. *Persian Metal Technology*. London.
- Baer 1983: E. Baer. *Metalwork in Medieval Islamic Art*. Albany.
- Bannister 1929: C.O. Bannister. *Report of the Summerian Copper Committee. Proceedings of the British Association for the Advancement of Science for 1928*. London.
- Caley 1941: E.R. Caley. "The Corroded Bronze of Corinth", *American Philosophical Society* 84: 689–761.
- Casal 1990: L.A. Casal. "Horai/Horae", *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* 5. München: 520–521.
- Collier 1940: H.B. Collier. "Black Copper of Yunan", *Journal of Chemical Education* 17: 19–21.
- Cooney 1966: J.D. Cooney. "On the meaning of hsmn km", *Zeitschrift für Ägyptologische Sprache und Altertumskunde* 93/1: 43–48.
- Giumlia-Mair/
Craddock 1990: A. R. Giumlia-Mair/P.T. Craddock. "Surface Colouring and Plating of Metals", *The Evidence for Deliberate Patination in Classical Antiquity*. British Museum Research Laboratory Colloquium. London.
- Giumlia-Mair/
Craddock 1993: A.R. Giumlia-Mair/P.T. Craddock. "Corinthium aes. Das schwarze Gold der Alchimisten", *Antike Welt* 24: 2–62.
- Higgins 1974: R.A. Higgins. *Minoan and Mycenaean Art*. New York.
- Higgins 1980: *Greek and Roman Jewellery*. London.
- Jacobson/
Weitzman 1992: D.M. Jacobson/M.P. Weitzman. "What was Corinthian Bronze?", *American Journal of Archaeology* 96: 237–247.
- Mattusch 1991: C.C. Mattusch. "Corinthian Metalworking an Inlaid Fulcrum Panel", *Hesperia* 60: 525–528.
- Murphy-O'Connor 1983: J. Murphy-O'Connor. "Corinthian Bronze", *Revue Biblique* 1: 80–93.